

Górnolazak

Pismo codzienne, poświęcone sprawom ludu polskiego na Śląsku.

„Górnolazak“

z bezpłatnym dodatkiem niedzielnym „Rodzina chrześcijańska“ wychodzi codziennie, z wyjątkiem niedziel i świąt, kosztuje na pocztę i u agentów 1 markę 60 fen. kwartalnie, z odnośnikiem do domu 2 mk. 2 fen.

Przez lud — dla ludu!

= Telefon Nr. 1049. =

ogłoszenia: 20 fen. za wiersz petytowy jednolamowy. Przy kilkorazowym powtórzeniu udziela się znacznego rabatu. — Reklamy: 50 fen. od wiersza.

Redakcja, ekspedycja i drukarnia znajdują się przy ulicy Beaty (Beatestrasse) nr. 16.

Kalendarz katolicki:

21-go lipca: Praksedy p., Dan.

Wschód słońca:

godz. 4 minut 4

Zachód słońca:

godz. 8 min 7

Jmiona słowiańskie:

21-go lipca: Stosław.

Z stolicy kultury i cywilizacji.

Niemcy z upodobaniem nazywają się sami narodem myślących i mędrców i przy każdej sposobności wychwalają swą kulturę i cywilizację, natomiast pogardliwie wyrażają się o innych narodach, które rzekomo niżej od nich stoją pod względem kultury i oświaty ludu. Szczególną opieką otaczają w tym względzie Polaków, a gazety niemieckie korzystają z każdej sposobności, aby przypiąć łatkę ludowi polskiemu, mianowicie gdy chodzi o robotników z Królestwa lub Galicyi, rozwodząc się o ich rzekomej ciemności i nieokrzęszeniu i przedstawiając ich nieomal jako pół dzikich barbarzyńców.

Nie zaprzeczamy, że naszemu ludowi dużo jeszcze brak oświaty, i to nie tylko pod zaborem rosyjskim i austriackim, ale braki te istnieją także i w zaborze pruskim, atoli z drugiej strony znów oświadczyć musimy, że winę tego w bardzo znacznej mierze ponoszą rządy same, które ciągną wysokie podatki z ludu polskiego lecz albo nie starają się wcale o zaszczepienie młodemu pokoleniu prawdziwej oświaty, albo też wciąganiem antypolskiej polityki do wychowania wprost utrudniają rozwój oświaty, bo jakżeż ma dziecko odnieść korzyść jaką z wykładów nauczyciela, skoro wykłady te wygłaszane są w obcym dziecku, a więc niezrozumiałym języku.

Atoli nie mamy dziś zamiaru rozwozić się nad wadliwością pruskiego systemu szkolnego, chcemy tylko wskazać na to, że Niemcy nie mają ani powodu tak bardzo przechwalać swej kultury i oświaty. Wyszczędzają oni zabobonność ludu polskiego, a tymczasem wśród nich samych jest tyle jeszcze ciemnoty i zabobonu, że śmiało mogą iść w zawody z ciemnym chłopem polskim, a zarzut ten bynajmniej nie odnosi się tylko do tajaczych „Michlów“ z oldenburskich stepów lub gór niemieckich. Bynajmniej. W tym wypadku mamy właśnie na myśli „wybudowanych“ i gładkich Berlińczyków, mieszkańców „stolicy kultury i cywilizacji“, jak chętnie Berlin nazywają gazety niemieckie.

Oto przykład jeden: Niejaka pani St. w Berlinie rozdaje między publiczność kartki z takim doniesieniem: „Wszystkie osoby płci męskiej i żeńskiej, które chcą się dowiedzieć o swojej przyszłości, uwiadomiam, że jak przedtem, tak i nadal, wróżę z kart według dawnej, wypróbowanej metody. Otrzymałam wiele listów z uznaniem! Z wysokim szacunkiem wdowa St. Przyjmuję od godziny 8 przed południem do godziny 10 wieczorem, także w niedzielę, również o każdej innej godzinie za poprzednim zgłoszeniem.“

Do owej kobiety przybywało wielu, aby im wróżła z kart. Jej specjalnością były „przepowiednie z gwarancją“. „Szczęśliwi“, którym ona dawała piśmienną gwarancję, płacili jej za to hojnie. Między innymi buhalter Arnold M. otrzymał gwarancję na narzeczoną z posagiem 60,000 mk. Za to dał owej wróżce 50 mk., ale po upływie czasu, kiedy wróżba miała się spełnić, zawieszony żądał zwrotu zapłaconych pieniędzy. Gdy zaś wróżka dała odmowną odpowiedź, zaskarżył ją do sądu.

Gdyby tak coś podobnego zdarzyło się w którymś z miast polskich, a choćby na wsi, dopieroby to gazety niemieckie naśmiewały się z ciemnoty i zabobonu ludu polskiego! A tymczasem stało się to w stolicy cywilizacji i oświaty w stolicy narodu myślących i mędrców!

O dalszych „zaletach i cnotach“ tej „stolicy“ nie będziemy już tutaj wspominali i pomijamy zepsucie i demoralizację, niskie żądze i namiętność, panoszące się w tym nowoczesnym Babilonie, a pismakom niemieckim, którzy tak chętnie wyszczędzają i zohydzają naszą polską kulturę, dajemy tę dobrą radę: Zamiatajcie najpierw przed własnym progiem! Starajcie się przedewszystkiem dla siebie o kulturę prawdziwą, nie taką, co to ujawnia się w uciskaniu słabszych — a nam jej nie narzucajcie, bo jej i tak nie chcemy, gdyż nasza polska jest lepszą, bo uczciwą.

Uważajmy na pisownię nazwisk naszych.

W „Gazecie Polskiej“ znajdujemy następujące bardzo słuszne uwagi i wskazówki:

Do wszystkich przykazań narodowych, które prasa nasza codziennie powtarza, dodać by trzeba powyższy wykrzyknik. Jak bowiem często się zdarza, że Polacy zbyt mało kładą wagi na poprawne zapisanie imienia i nazwiska nowo narodzonego dziecka i na poprawne zapisanie nazwiska żony tak z męża jak i z rodziców. Itak ten syn i ta córka dopiero, jak dorosną, poznają błąd popełniony przez ojca, matkę, lub kogokolwiek, kto załatwiał urzędowe zameldowanie urodzin; i nie da się już tego naprawić, bo zapiski w rejestrze stanu są miarodawcze.

Istąd to powstają dziwolagi, jak Lorenzy, Adalberty i różne „lausy“. Czytanie takich imion przy nazwiskach polskich przykre wprost robi wrażenie, a po części właściciele tych imion temu nie winni, tylko ich rodzice!

Nie krzywdźmy więc dzieci naszych w tym względzie, nie dajmy sobie odebrać tego, czego nam przy tych wszystkich prawach wyjątkowych odebrać nie mogą!

Powtarzamy tu po raz setny może, że urzędnik stanu musi zapisać imię po polsku, musi zapisać nazwisko matki z końcówką „ska“, lub „cka“, lecz my musimy tego żądać, bo urzędnik stanu ma nakaz z góry, o ile się da, niemczyć nazwiska i imiona i tylko na wyraźne żądanie ma on zapisać imię i nazwisko poprawnie.

W dziedzinie tej zauważyłem coś zresztą zupełnie nowego:

Otóż od pewnego czasu już nie tylko w urzędzie stanu, ale w każdym urzędzie fałszują nazwiska nasze. Byłem przed kilku miesiącami przestuchiwany jako świadek i przy tej sposobności zauważyłem, iż nazwisko kobiety — także świadka — pomimo, iż ona wyraźnie powiedziała, iż nazywa się „ska“, napisano w protokole „ski“ i tak też czytano. Kobieta nic na to nie powiedziała i w tym urzędowym protokole zostanie na zawsze kobieta z męzkim nazwiskiem.

Gorzej, gdy tak samo dzieje się przy kontraktach kupna, przewłaszczeniach, bo tak zapisane bywają kobiety nasze

w księgach gruntowych, a więc w dokumentach!

Pouczony powyższym wypadkiem, zacząłem rzecz tę kontrolować i przkonałem się, że dzieje się to systematycznie, stale! Tak zapisują w urzędach komisarskich, w policji, na landraturach i t. d. I tak pomału rodaczki nasze w wszystkich urzędowych aktach przedzierzgnięte zostaną na męczyzn, potracą dodatki polskie przy l, e, a, n i t. d. A więc bacność, rodaczki! Nie potrzebujecie się niczego obawiać, ale gdy was urzędnik, czy to sądowy, czy inny zapisze fałszywie, grzecznie, lecz stanowczo przeciw temu protestujcie. Urzędnik pisownię musi zmienić, a ręczę wam, że (obok nienawiści może) uczuje dla was uszanowanie, że potrafićcie bronić swych — już nietylko właściwości narodowych — ale wprost po przodkach odziedziczonych pięknych nazwisk.

Język polski na kolejach w Królestwie Polskiem.

Od dłuższego czasu już czynili urzędnicy kolei warszawsko-wiedeńskiej usilne starania o zaprowadzenie w służbie kolejowej języka polskiego, odnośnie używania obok rosyjskiego także polskiego. Jak już donosiliśmy, cały urzędniczy personel kolejowy zagroził ogólnym strajkiem w razie nie uwzględnienia żądań jego, a energiczne te zabiegi zostały obecnie pomyślnym uwiecznieniem skutkiem.

Dzienniki warszawskie donoszą bowiem:

„Rada zarządzająca kolei warszawsko-wiedeńskiej wydała rozporządzenie, aby odtąd wszelkie ogłoszenia kolei, wywieszane do wiadomości publicznej na dworcach, w wagonach itp., oraz napisy na biletach były drukowane w dwóch językach: rosyjskim i polskim. Służbie kolejowej-rada poleca porozumiewać się z publicznością w języku rosyjskim lub polskim, zależnie od tego, w jakim języku dana osoba wraca się do urzędnika kolejowego.“

Rozporządzenie to nabrało mocy obowiązującej o północy z soboty na niedzielę. Chwilę tę doniosła i przelomową przedstawia korespondent „Nowej Reformy“ w następujący barwny sposób:

Zapowiedź wprowadzenia języka polskiego na kolei warszawsko-wiedeńskiej wczoraj od północy sprowadziła wczesniej już mnóstwo ciekawych a między tymi wielu dziennikarzy, na dworzec tuż przed wyprawianiem pociągów berlińskiego i dwu wiedeńskich. Do grona ciekawych należeli tym razem i żandarmi w wzmocnionej sile z podpułkownikiem Ploetzem w pełnym uniformie i generałem żandarmeryi Karnakowskim, któremu tak jako szczęśliwie wypadł właśnie wyjazd na otwarcie połączenia z Niemcami odnogi kolei Herby — Częstochowa. Jednym słowem byliśmy w komplecie w oczekiwaniu stanowczej chwili odmoskwienia tej głównej linii kolejowej Królestwa Polskiego.

Jakby dla wypróbowania drogi oczyszczonej już z zaporów śniegu i lodów po przydługiej zimie, puszczono naprzód na całą linię pierwszy pociąg i pierwszą depezę zjednoczonej myśli polskiej.

Poleciała ona lotem błyskawicy przez

wszystkie stacje, przez wszystkie budki strażników od Warszawy przez Częstochowę, przez Granicę do Szczakowy, by na Trzebinie, Krzeszowice złączyć się w jedność tej samej polskiej nauki i pracy z Krakowem. A ta pierwsza wić określona brzmiała:

„Do wszystkich pracowników kolei Warszawsko-Wiedeńskiej.“

Koledzy i Towarzysze pracy!

Zbliżyła się epokowa chwila w naszym życiu. O północy z dnia 14 na 15 lipca na całym obszarze naszej drogi wszyscy bez wyjątku w porozumieniu się ze sobą wprowadzamy język ojczysty. Pamiętajmy, że całe społeczeństwo polskie patrzy na nas, ufając, że nie zabiaknie nam odwagi w tak uroczystej chwili. Pokażmy, że nietylko pieniądź jest dla nas drogi, ale że mamy też wznioślejsze aspiracje, a więc i poczucie godności narodowej. Hej! Ramię do ramienia! Niech brak jedności i tchórzostwo nie splami naszego ogółu.

Niech żyje jedność, bo w niej zwycięstwo!

Oto słowa jędre, męskie, a przede wszystkim polskie z ducha, którego niech się uczą od tych dzielnych pracowników polskich ugodowcy, uchwalający równocześnie „naganę młodzieży polskiej do szkół rosyjskich“. W ślad za tą ostatnią odezwą poszedł o północy pierwszy urzędowy telegram z zarządu stacji Warszawy, zaczynający się słowo: „Do zawiadawcy stacji w Skierniewicach“, a równocześnie i raport, po polsku napisany, wręczony nadkonduktorowi wiedeńskiego pociągu, Włodarskiemu.

Zawiodło jeszcze tylko samo obwołanie pociągu w poczekalniach, o ile im brakło jeszcze pięciu minut do dwunastej, lub nacisku ze strony zarządu na portyerów, między którymi są i byli wachmistrze żandarmeryi... W każdym razie podzwonnem już jakoś i pogrzebowem echem brzmiały owe „Petrohoff“ i „Czenstohoff“.

Urzędnikom jak z piątka poszła raźnie służba w języku ojczystym i raźniej zda się ruszał pociąg za słowem „jazda“, do którego z każdą najbliższą stacją łączyły się dalsze, dawno nie słyszane „Włochy, jedna minuta“, poczem „gotowe tam w końcu?“ — „Gotowe“, i w dalszym ciągu tak samo „Pruszków, trzy minuty“ i t. d., i t. d., zamiast wczorajszego „adna minuta“, „gatowo tam w końcu?“ i t. p.

Odjeżdżający z Warszawy tym epokowym pociągiem dumni byli z radośnej chwili, którą im dzielić przyszło, i długo zasnęć w wagonach nie mogli, rozkoszując się na każdej stacji na nowo odgłosami pięknej, drogiej, ukochanej i jakby na nowo odzyskanej mowy ojczystej.

Cześć dzielnym Polakom, pracownikom kolei warszawsko-wiedeńskiej.

Nie złamie ich ducha żadne policyjno-żandarmerskie śledzenie, ani gnębienie przez żandarmeryę tych najdzielniejszych, których ogólne zaufanie towarzyszy powołało do postawienia w styczniu „ultimatum“, popartego męskim strajkiem na całej linii.

Z taką wypróbowaną bronią jedności i siły w rękę potrafią oni odeprzeć żandarmersko-policyjne zakusy nietylko w sprawie zaprowadzenia języka polskiego w służbie, ale i w daleko idących i cały ogół obchodzących zagadnieniach przyszłości.

Bracia Barasch, Bytom G.S.

Sezonowa sprzedaż uprzåtająca do czwartku
dnia 27-go lipca r. b.

Oferta na srode i czwartek.

Tylko póki zapas starczy.

Około 1000 metrów białych batystów tylko modne wzory 29 fen.

Wartość sprzedaży do 98 fen. za metr.

Każdy metr do wyszukania

Ceny muszą wywoływać wrażenie.

Około 500 mtr. biały Dowlasu marka domowa 27 fen. | Około 500 mtr. poszwów ładne jasne wzory 27 fen.

Wartość sprzedaży 48 fen. za metr. Każdy metr

Wartość sprzedaży 48 fen. za metr. Każdy metr

Tylko pojedyncza sprzedaż.

Około 1000 metr. bawełn. flaneli na bluzki w najnowszych szotach dla przech. 39 fen.

Wartość sprzedaży 78 fen. za metr.

Każdy metr do wyszukania

Nie ceny, tylko dobre gatunki, które podajemy, są decydujące.

Około 1000 mtr. podszewek do talii podwójne 32 fen. | Około 300 metrów Pongé tylko czarne 48 fen.

Gładkie i wzorowe.

Każdy metr

Wartość sprzedaży 98 fen. metr. Każdy metr

Bacność! Podpadające oferty! Bacność!

Około 1000 metrów materii jedwabnej „Liberty“ czysty jedwab 78 fen.

najlepsze i najtrwalsze na bluzki
Tylko jedyna oferta.

czarne, marynarskie, czerwone, różowe, jasno niebieskie, krem. i t. d. każdy metr

Nigdy nie wracająca oferta!

Około 200 mtr. materii jedwabnej „Paillette“ czarne 1,48 mk. | Około 200 funt. reszteków firanek 68 fen.

Najlepsze i najtrwalsze dla bluzek i sukien (roby)

czysty jedwab cena sprzedaży za metr 2,95 mk. teraz metr

1,48 mk.

Okolo 200 funt. reszteków firanek

na wagę

funt

Deczki tulowe wielkość 35/35 ctm. szt. 5 fen.

Zakupna okolicznościowe w wszystkich oddziałach.

Około 1000 sztuk kapeluszy damskich i dla dziewcząt elegancko po angielsku strojone 48 fen.

Wartość sprzedaży do 8,00 mk. za sztukę.

Każda sztuka do wyszukania

Pomiędzy temi nie ma żadnego, któryby przynajmniej 4 razy większą wartość nie posiadał.

Wymiana wykluczona!

Około 1500 par rękawiczek damskich 35 fen. | Około 1500 par półrękawiczek damskich 32 fen.

z 2 guzik. patent., Perös czarne, białe i kolor. Wszystkie wielkości. Bardzo eleg. Wart. sprzed. do 78 fen. Każda para do wyszukania

z palcem w wszystkich wielkościach i kolorach, z 2 guzikami patent. Wartość sprzedaży do 68 fen. Każda para do wyszukania

Obeirzenie bez przymusu zakupna dozwolone!

Około 1500 par rękawiczek damskich glacie z 2 guzikami patent. 98 fen.

czarne, białe i kolorowe, wszystkie numera, gwarantowano dobre leżenie, bez błędów.

Każda para do wyszukania

Dalej zamieszkali będą bogato wynagrodzeni przez to, co się poleca.

Około 1000 szklanek 1/4 litra. Nie stemplowane, 6 fen. | Około 500 karafek z szklanką 21 fen.

polerowane z rozmaitemi brzegami i kwiatami, wypalane.

Wartość sprzedaży 15 fen. sztuka.

Każda sztuka do wyszukania

Okolo 500 karafek z szklanką

z różnemi brzegami i kwiatami, wypalane.

Wartość sprzedaży 38 fen.

Teraz

Sezonowa sprzedaż uprzåtająca trwa do czwartku, 27 lipca.

Swieże apykozy Ia. fant 24 fen. | Bola ananasowa 82 fen. | Pralines doskonały gatunek 1/4 funta 14 fen.

Swieże gruszki Ia. funt 29 fen.

z winogron i świeżego owocu butelka

Płatki z czekolady gwarant. czyste 1/4 funta 18 fen.

Cytryny dobry gatunek tuzin 52 fen.

Kakao proszek gwarant. czysty funt 85 fen.

Karmelki mleczne 1/4 funta 18 fen.

Resztki i zapasy resztek wszelkiego rodzaju dają bogatą sposobność do bajecznie taniego zakupna.

Wielką korzyścią dla każdego jest dokładne uważanie na nasze dalsze ogłoszenia.